הלכה · משנה תורה · מפרשים · קרית ספר · ספר משפטים

קרית ספר על משנה תורה, הלכות שאלה ופיקדון

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרית ספר על משנה תורה, הלכות שאלה ופיקדון

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרית-ספר-על-משנה-תורה-הלכות-שאלה-ופיקדון/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ג 4
הלכה ד 4
הלכה ה 4
הלכה ו 5
פרק ב 5
הלכה א 5
הלכה ה 5
הלכה יא 5
פרק ג 5
הלכה א 5
הלכה ג 6
פרק ד 6
הלכה א 6
פרק ה 6
הלכה א 6
הלכה ב 7
הלכה ד 7
הלכה ה 7
פרק ו 7
הלכה א 7
הלכה ג 7
הלכה ה 8
פרק ז 8
הלכה א 8
הלכה י 8
פרק ח 8
הלכה א 8

פרק א

הלכה א

מצות ריד לדון בדין שואל כדכתיב כי ישאל איש מעם רעהו וגו'. השואל שאבד או נגנב או אפילו נאנס מה שהשאילו לו חייב לשלם הכל כדכתיב בהאי קרא או נשבר או מת שלם ישלם ואם נאנסה בשעת מלאכה או מחמת המלאכה פטור דלאו לאוקומה בכילתא שאילתא כדאמרי' בגמרא. טען שמתה מחמת מלאכה אם היה במקום שבני אדם מצוין יביא ראיה כאיסי דסוף פרק האומנין אין רואה שבועת ה' הא יש רואה יביא עדים שלא שינה ומתה מחמת המלאכה כדאמר'.

הלכה ג

שמין לשואל כשנשבר כלי ששאל כמו לנזקין וכן אם מתה הבהמה פחת נבלה לניזק כדאמר' פ"ק דב"ק תשלומי נזק מלמד שהבעלים מטפלין בנבלה וכדילפינן התם מוהמת יהיה לו לניזק וקראי אחריני דמייתי התם וצריכי כולהו כדאיתא התם דף י'.

הלכה ד

ושואל חייב במזונותיה משעת משיכתה עד סוף ימי שאלתה [דאפילו שוכר חייב במזונו' כל שכן שואל דכל הנאה שלו, דמשום דשוכר חייב במזונו' משעת שכירות הוא דלוקה כשהוא חוסם אותה ולא אמרינן אין אדם לוקה ומשלם דקודם שבא לידי מלקות בא לידי תשלומין] וכחש בשרה מחמת מלאכה פטור דלאו לאוקומא בכילתא שאילתא כדאמר' לעיל.

הלכה ה

שאל כלי מחברו לזמן קצוב אפילו מת היורשים משתמשים בו עד סוף הזמן דכמו דנותן הוי כמוכר הכי נמי שואל הוי כשוכר דמשעת משיכה אין המשכיר יכול לחזור בו ואין היורשים חייבים באונסיה כדאמר רבא ריש פרק הגוזל ומאכיל משום דלא קבילו עלייהו נטירותא ואם חשב שהיא של אביהם וטבחוה ואכלוה משלמים דמי בשר בזול שני שלישי הדמים משום דאי הוו ידעי דבעו שלומי לא הוו אכלי לה ואם הניח להם אביהם אחריות נכסים חייבים לשלם מנכסיו משום דאשתעבוד נכסי מחיים דחיוב אונסיה מוטל על השואל משעת שאלה דלא כרב פפא כדאיתא התם.

הלכה ו

השואל מחברו כלי או בהמה לילך למקום פלוני או לעשות מלאכה פלונית אין מוציאו מתחת ידו עד שיעשה מה שאמר דהוי כהשאילו לזמן קצוב כדאמר' לעיל. שאל סתם זמנו לפי מה שהוא כדמפרש הרב ז"ל מן התוס':

פרק ב

הלכה א

השואל בבעלים אפילו נגנב בפשיעה פטור כדכת' אם בעליו עמו וגו' ל"ש בשכירו' ל"ש שאלה כל דהוא בשאמר לו השקיני מים ושאל ממנו בהמתו הוי שאלה בבעלים. וכן השאילה ויצא עם השואל או השוכר לטעון עמו במשאוי וכן מלמד תינוקות והנוטע לבני המדינה והמקיז להם דם והסופר שלהן אם השאיל להן בשעה שעוסקים במלאכתו הוי שמירה בבעלים. וכן כל מי שהוא שאול לאיזה דבר לאחד או לרבים והשאיל להן הוי שאלה בבעלים.

הלכה ה

אין שאלה בבעלים ע"י שליח כרבי יאשיה דאמר גבי נדרים שאין נדרי אשתו מופרין על ידי שליח דכתיב אישה יקימנו ואישה יפירנו וה"נ כתיב בעליו דמשמע דוקא ולא שלוחו או משום דכתיב אישה אישה תרי זימני והכא נמי כתיב בעליו תרי זימני כמו שכתבו התוספות שם פרק השואל דף צ"ו ויד עבד כיד רבו כשהוא מדעתו. ובעל שנשאל עם נכסי אשתו לא הוי שאלה בבעלים דקנין פירות לאו כקנין הגוף ושואל מאשתו או שותפין הוי שאלה בבעלים וכל הני ספקי הוו מדאוריתא.

הלכה יא

בעל במה ששאלה אשתו ואחר כך נשאת לו הוי כלוקח כשלא הודיע לו שהדבר ההוא שאול הוא ושכירות כשאלה לכל מה שנזכר למעלה דשכירות איתא נמי בבעלים כדילפינן לעיל בהלכות שכירות:

פרק ג

הלכה א

השואל פרה מחברו ושלחה לו ברשותו אפילו על ידי עבד עברי של משאיל ומתה בדרך חייב השואל שהרי נכנסה לרשותו אבל על ידי עבד כנעני של משאיל לא דידו כיד רבו ולא נכנסה עדיין לרשות שואל. וכן אם אמר לו הכישה במקל עד שתכנס לרשותי ומתה

קודם פטור וכן בשעה שמחזירה הוי דינא הכי אם מחזירה בתוך ימי שאלתה כדתנן התם ואם אחר ימי שאלתה הוי כשומר שכר כדאמרינן פרק האומנין דף פ' ואפילו מתה בביתו משום דבשכלו ימי השאלה אינו שואל עליה ומסתברא דשומר שכר מיהא הוי עליה דהואיל ונהנה בשאלה מהני להיות שומר שכר עד שתגיע ליד הבעלים.

הלכה ג

טענות שבין השואל והמשאיל המוציא מחברו עליו הראיה וכשנשבע השוכר יכול לגלגל עליו דגלגול מן התורה כדכתיב ואמרה האשה אמן אמן וכשאינו יכול לישבע משלם כי הני גווני דמפרש הרב ז"ל והיינו משום דכתיב שבועת ה' תהיה בין שניהם והיינו היכא דשייכא ומי שאינו יכול לישבע משלם וכמו שכתבו התוספות פרק כל הנשבעין דף מ"ז וכמו שיתבאר בהלכות טוען:

פרק ד

הלכה א

מצות רטו לדון בדין שומר חנם כדכתיב כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים וגו' וגנב וגו' שאם נגנב או אבד נשבע ונפטר כדכתיב וגנב מבית האיש וגו' ונקרב בעל הבית אל האלהים לישבע שנגנבה ומגלגל עליו שלא פשע ושלא שלח בה יד קודם וכדאמרינן בשבועות ובהגוזל דשלשה שבועות משביעין אותו שבועת גנבה היא עיקר שבועה ושבועה שלא פשע שאם פשע חייב כדכתיב על כל דבר פשע ואם שלח בה יד קמה ליה ברשותיה דנעשה גזלן עליה ומיחייב באונסיה ותרוייהו על ידי גלגול כדאמר. דרך השומרים הכל לפי הפקדון שאם הניחו במקום שאינו ראוי לאותו הפקדון לפי מה שהוא ונגנב (פטור) [חייב] דהוי פשיעה וכתיב על כל דבר פשע ואפילו נאנס כיון שפשע בתחלה חייב כלישנא בתרא דרב יוסף גבי צריף' דאורבני ואפילו אם הניח הפקדון עם שלו אם לא היה ראוי לשמירה חייב כדאמר' ואם לא ידע אנה הניח הפקדון חייב דכל דלא ידענא פשיעותא היא כדאמרינן התם. כל המפקיד על דעת בני ביתו הסמוכין על שולחנו הוא מפקיד כדאמר רבא פרק המפקיד:

פרק ה

הלכה א

מי שהפקידו אצלו מעות של פדיון שבויים או של עניים ופשע בהם פטור דכתיב כי יתן וגו' לשמור ודרשינן ולא לחלק דכיון דאמר ליה חלקם לא קרינא ביה לשמור ולאו

דמפקיד הוא ומאן קתבע ועניים לא מצי תבעי דלכל חד מצי למימר לאו לדידך יהיבנא כשאינם עניי אותו מקום ואינו קצוץ להם כדאמר' סוף פרק החובל.

הלכה ב

המציל עצמו בממון חברו כשהוא אמוד חייב כדאמר' פרק הגוזל משום דלשמ(ט)[ע]ו באו והוא נתן להם הפקדון.

הלכה ד

שנים שהפקידו אצל אחד זה מאתים וזה מנה בכרך אחד או שני כלים אחד גדול ואחד קטן בכרך אחד וכל אחד אומר אני הוא בעל המאתים או בעל הגדול נותן מאה לכל אחד והשאר יהיה בידו עד שיודו זה לזה ואם לא היה בכרך א' חייב לשניהם שהיה לו לכתוב על כל אחד שם שלו והויא פשיעה וכן תבעוהו שנים זה אומר שלי הוא הפקדון וזה אומר שלי והוא אומר איני יודע משלם לשניהם דהויא פשיעה מה שאינו יודע.

הלכה ה

המפקיד פירות אצל חברו וערבם הנפקד עם פירותיו יחשב חסרון הפקדון לפי פירותיו לא מדדן וערבן הוי פושע וחייב דכיון שאומר איני יודע כמה הוו אינו יכול לישבע ומשלם וכשהמפקיד גם כן אינו יודע אינו חייב מן התורה:

פרק ו

הלכה א

כל שומר שרוצה לשלם ולא ישבע אין עליו שבועה כלל מן התורה ואם התנה השומר שלא ישמור אלא בדרך זו הכל כפי תנאו ואפילו הכחיש המפקיד נאמן מגו שיכול לומר נאנסו.

הלכה ג

שומר שהביא ראיה שלא פשע פטור משבועה דכתיב אין רואה שבועת ה' וגו' ואם הביא בעל הפקדון ראיה שפשע משלם כשיש עדים גם כן שהפקיד בידו דליכא מגו. הפקיד בעדים ואיכא נמי עדי ראה ליכא מגו ואם מת השומר מוציאין מן היתומים ואפילו בסימנין בדאיכא עדי ראה אם הוא אמוד ואינו רגיל אצל השומר וסימנין מובהקין דהוי אומדנא דדידיה הוו.

הלכה ה

אין השומר חייב שבועת שומרים אלא כשמודה בעצמו של פקדון וטוען טענה אחרת לפטור עצמו מן התשלומין אבל כשאין מודה בעצמו של פקדון אין כאן שבועת התורה אלא אם כן הוא מודה מקצת:

פרק ז

הלכה א

המפקיד פירות אצל חברו וכן כל שאר דברים לא יגע בהן אפילו הן חסרין ומה שאמר שיטפל בהן אינו אלא תקנת חכמים משום השבת אבדה וכן מעות לבעל הבית אפילו מותרין לא יגע בהן. טלטל הפקדון לצרכו ונשבר חייב.

הלכה י

קבל מן האשה או מן העבד יחזיר להם או ליורשיהם ואינו חייב להחזיר הפקדון אלא במקומו ובישובו:

פרק ח

הלכה א

שומר שטען שנגנב ורצה לשלם ונמצא הגנב משלם תשלומי כפל ותשלומי ד' וחמשה לשומר כדתנן ריש המפקיד וכדמפרש טעמא בגמרא דנעשה כמי שאומר לכשתגנב ותרצה לשלם היא קנויה לך מעכשיו והוי כאלו מכרה לו חוץ מגזותיה וולדותיה דהוי שבח הבא מגופה דלא עביד איניש דמקני לה ואם לא רצה לשלם אלא לישבע וליפטר משלם הגנב כפל וד' וחמשה לבעלים אף על פי שלא נגנבה מביתו ושואל דכל הנאה שלו אינו קונה הכפל בדיבור בלבד שאין זו שום טובה שהרי היה עליו להניח דעתו שהשאילה לו עד שישלם מעצמו ואז קנה הכפל וכן כל שבח הבא מאליו מקני להו כפל לשומרים כשרוצים לשלם או כשמשלם השואל וכן תבעוהו עליו בעלים ונשבע ואחר כך שילם לפנים משורת הדין קני ליה כפל ובהני בעיי הוי ספקא אי מקני להו כפל או לא. נגנב הפקדון באונס קודם שנשבע השומר עושה דין עם הגנב ואם החזירו לבית שומר הוי ספק אי כלתה שמירתו ופטור אפילו בפשיעה או לא: